

صفات شخصیتی

عوامل مختلف شخصیتی با مصرف مواد ارتباط دارند. از این میان، برخی از صفات بیشتر پیش بینی کننده احتمال اعتیاد هستند و به طور کلی فردی را تصویر می کنند که با ارزشها یا ساختارهای اجتماعی مانند خانواده، مدرسه و مذهب پیوندی ندارد و یا از عهده انطباق، کنترل یا ابراز احساسهای دردناکی مثل احساس گناه، خشم و اضطراب بر نمی آید. این صفات عبارتند از: عدم پذیرش ارزشهای سنتی و رایج، مقاومت در مقابل منابع قدرت، نیاز شدید، احساس فقدان کنترل بر زندگی خود، اعتماد به نفس پایین، فقدان مهارت در برابر پیشنهادها، خلاف دیگران، فقدان مهارتهای اجتماعی و انطباقی. از آنجا که اولین مصرف مواد، معمولاً از محیطهای اجتماعی شروع می شود هر قدر فرد قدرت تصمیم گیری و مهارت ارتباطی بیشتری داشته باشد، بهتر می تواند در مقابل فشار همسالان مقاومت کند.

موقعیتهای مخاطره آمیز فردی

بعضی از نوجوانان و جوانان در موقعیتهای یا شرایطی قرار دارند که آنان را در معرض خطر مصرف مواد قرار می دهد. مهمترین این موقعیتهای عبارتند از: در معرض خشونت قرار گرفتن در دوران کودکی و نوجوانی، ترک تحصیل، بی سرپرستی یا بی خانمانی، فرار از خانه، معلولیت جسمی، ابتلاء به بیماریها یا دردهای مزمن. حوادثی مانند از دست دادن نزدیکان یا بلاهای طبیعی ناگهانی نیز ممکن است منجر به واکنشهای حاد روانی شوند. در این حالت فرد برای کاهش درد و رنج و انطباق با آن از مواد استفاده می کند.

آیا اعتیاد درمان دارد؟

درمان موفقیت آمیز اعتیاد تحت تأثیر عوامل متعددی قرار دارد نظیر نوع ماده مصرفی (حشیش، اکس، تریاک و...)، روش مصرف مواد (خوراکی، تدخین، تزریق) سابقه و مدت زمان مصرف مواد، انگیزه فرد مصرف کننده برای درمان، ویژگی های شخصیتی فرد مصرف کننده، مهارت و تجربه درمانگر و بهره مندی فرد از حمایت های خانوادگی و اجتماعی. با این حال روش های درمان سوءمصرف مواد شامل درمان های دارویی و درمان های غیر دارویی (روانشناختی و مشاوره ای) است.

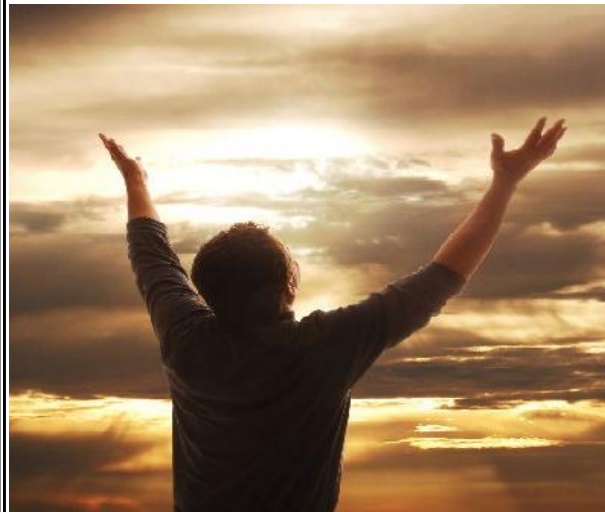
هدف از درمان دارویی از بین بردن وابستگی جسمی به مصرف مواد است و هدف از درمان غیر دارویی از بین بردن وابستگی است.

بعضی مواد وابستگی جسمانی قوی تری دارند و برخی دیگر وابستگی روانی شدیدتر. نکته مهم آن است که هر نوع وابستگی در فرد مصرف کننده نوعی اجبار برای مصرف مواد به وجود می آورد. ممکن است فکر کنیم از بین بردن وابستگی جسمی (سم زادی) برابر است با درمان اعتیاد، ولی اگر وابستگی روانی درمان نشده باقی بماند احتمال عود مصرف بسیار زیاد است.

در عین حال بهتر است بدانیم که در بسیاری از مواقع فرد مصرف کننده، مبتلا به یکی دیگر از انواع اختلالات و شکایات روانی است، برای مثال افسردگی و خستگی، اضطراب های شدید و سواس و یا اختلال های شخصیتی. در نتیجه درمان زمانی موفقیت آمیز خواهد بود که این اختلال روانی همراه، مورد توجه و درمان قرار گیرد.

ذکر این نکته اهمیت دارد به طور کلی درمان اعتیاد روندی است طولانی، سخت، پیچیده و توأم با عودهای مکرر (مصرف دوباره مواد مخدر بعد از مدتی ترک).

ضمن آن که برای اعتیاد به بسیاری از مواد نظیر اکس و شیشه، درمان استاندارد و متکی بر شواهد علمی وجود ندارد.

بسمه تعالی

حوزه معاونت دانشجویی

مرکز مشاوره و بهداشت روان

آسیب شناسی اعتیاد

این مرکز همه روزه از ساعت ۸ الی ۱۹ آماده ارائه خدمات روان شناختی به کلیه دانشجویان و خانواده های آنان می باشد.

* شماره تماس: ۵۶۳۶۵۷۶۳

* آدرس: اسلامشهر - باغ فیض - انتهای کوچه ۶ -

پلاک ۶۸ مرکز مشاوره و بهداشت روان.

* آدرس الکترونیکی:

<http://counseling.iiu.ac.ir>

آبان ۹۱

بیان اهمیت موضوع اعتیاد

در بررسی تاریخ، بشری را نمی توان یافت که با مسائل مربوط به مواد مخدر دست به گریبان نبوده و شاید بتوان گفت مواد مخدر همزاد با بشر در این جهان یافت شده و تا زمانی که انسان در این عرصه وجود دارد آن نیز پا بر جاست. مسائل مربوط به مواد مخدر تازگی نداشته و اثرات آن نیز همواره در سرنوشت ملتها و اقوام قابل جستجو است. در کتب تاریخی ایران و حتی در کتاب قانون ابن سینا از اثرات این مواد نام برده شده است.

در زمان ما مسئله مواد مخدر شکل مخاطره آمیز و کاملاً پیچیده ای به خود گرفته و در عین حال گسترش جهانی یافته است. اعتیاد به مواد مخدر علاوه بر زیانهای جدی و خطرناک جسمی از قبیل ابتلاء به بیماریهای عفونی واگیردار همچون ایدز- هپاتیت- سل- عوارض و مشکلات عدیده اجتماعی و اقتصادی از قبیل افزایش جرمهای مرتبط با مواد مخدر همچون جنایت و سرقت، فقر و تکدی گری و هدر رفتن سرمایه های کلان مادی کشورها را بدنبال داشته است.

تعاریف اعتیاد

اعتیاد یعنی خوگرفتن و وابسته شدن جسمی، روانی و عصبی فرد به مواد مخدر که ترک یا فرار از آن ناممکن و یا بسیار مشکل است.

اعتیاد یعنی مصرف نابجا و مکرر مواد مخدر که موجب وابستگی به آنها می شود. این وابستگی بدنی و روانی است، ترک مصرف مواد افیونی مشکلات و محرومیت های بدنی و روانی را در پی خواهد داشت

اعتیاد یک بیماری روانی، اجتماعی، اقتصادی است که بر اثر فعل و انفعال تدریجی بین بدن انسان و مواد شیمیائی تحت تأثیر یک سلسله شرایط و اوضاع و احوال خاص روانی، اقتصادی، اجتماعی و سنتی به وجود می آید.

مواد مخدر چیست؟

هر چیزی به غیر از غذا، به منظور تغییر عملکرد بدن و روان استفاده شود ماده مخدر نام دارد.

در تعریفی دیگر به هر ماده ای که عملکرد طبیعی بدن را به لحاظ روانی، جسمانی و عاطفی تغییر دهد ماده (مخدر) می گویند.

معنای اعتیاد و وابستگی به مواد چیست؟

توجه به این نکته ضروری است که هیچ کس بطور ناگهانی معتاد نمی شود بلکه مصرف مواد از حالت کنجکاوی و تفریحی شروع شده و کم کم با افزایش دفعات مصرف، مقدار مصرف و مصرف مواد دیگر، فرد از مصرف کننده تفریحی به مصرف کننده دائمی و معتاد تغییر وضعیت می دهد. در ادامه چند طبقه بندی از مصرف مواد را مشاهده می کنید:

- **عدم مصرف:** فرد مواد یا مشروبات الکلی مصرف نمی کند.
- **مصرف آزمایشی:** فرد به دلیل کنجکاوی مواد مصرف می کند و ممکن است مصرف را ادامه دهد یا مصرف را قطع کند.
- **مصرف گهگاهی:** در مهمانی یا پارتی به اصرار دوستان گهگاهی مواد مصرف می کند.
- **مصرف پزشکی:** با دستور پزشک مواد مصرف می کند که آسیب آن کم است.
- **مصرف آسیب زا یا سوء مصرف:** مصرف مواد به طوری که باعث آسیب های مختلف به فرد می شود مانند مشکل تحصیلی، جسمی و خانوادگی.
- **مصرف وابسته:** فرد به لحاظ جسمی و چه از نظر روانی به ماده وابسته است و در مصرف افراط می کند و مشکلات جدی برای او به بار می آورد.

وابستگی به مواد:

”وابستگی“ یک نشانگان بالینی است که در پی مصرف مواد علائمی در حالات رفتاری، شناختی و فیزیولوژیکی فرد مصرف کننده ظاهر می گردد، شدت وابستگی با رفتارها متعاقب مصرف مواد، سنجیده می شود. بیمار وابسته به مواد علیرغم تجربه مشکلات متعدد ناشی از مصرف مواد، قادر به قطع مصرف آن نیست و به طور اجباری و وسواس گونه به مصرف آن ادامه می دهد.

وابستگی به معنی مصرف اجباری و مستمر یک ماده است که به دو صورت ایجاد می شود:

- **وابستگی روانی،** یعنی اشتغال ذهنی به ماده و احساس تمایل دائم برای مصرف آن.
- **وابستگی جسمانی،** یعنی وابستگی بدن و سلولهای مغز به ماده مورد نظر.

عوامل اعتیاد در جوانان

اعتیاد بیماری پیچیده ای است که دارای علل و عوامل متعددی است. برخلاف تصور بسیاری از مردم که معمولاً دلیل اعتیاد را به یک عامل نسبت می دهند، اعتیاد به عوامل مختلفی مرتبط است از جمله: عوامل زیستی، روانی، اجتماعی، فرهنگی، خانوادگی و شخصی برخی علل مصرف مواد در جوانان عبارتند از:

عوامل مربوط به خانواده

خانواده اولین مکان رشد شخصیت و الگوهای رفتاری فرد است. خانواده علاوه بر اینکه، محل حفظ و رشد افراد است، منبعی برای تنش و اختلال نیز می باشد. ناآگاهی والدین، ارتباط ضعیف با کودک، فقدان انضباط در خانواده، خانواده متشنج و از هم گسیخته، احتمال ارتکاب به انواع بزهکاریها مانند سوء مصرف مواد را افزایش می دهد. همچنین والدینی که مصرف کننده مواد هستند باعث می شوند فرزندان با الگوبرداری از رفتار آنان مصرف مواد را یک رفتار بهنجار تلقی و رفتار مشابهی پیشه کنند.

تأثیر دوستان

تقریباً در اکثر موارد، اولین مصرف مواد به دنبال تعارف دوستان رخ می دهد. ارتباط و دوستی با همسالان مبتلا به سوء مصرف مواد، عامل مستعد کننده قوی برای ابتلای جوانان به اعتیاد است. مصرف کنندگان مواد، برای گرفتن تایید رفتار خود از دوستان، سعی می کنند آنان را وادار به همراهی با خود نمایند. گروه «همسالان» به خصوص، در شروع مصرف سیگار و حشیش بسیار موثر هستند. بعضی از دوستیها، صرفاً حول محور مصرف مواد شکل می گیرد.

نگرش مثبت به مواد

افرادی که نگرشها و باورهای مثبت و یا خنثی به مواد مخدر دارند، احتمال مصرف و اعتیادشان بیش از کسانی است که نگرشهای منفی دارند. این نگرشهای مثبت معمولاً عبارتند از: کسب بزرگی و تشخص، رفع دردهای جسمی و خستگی، کسب آرامش روانی، توانایی مصرف مواد بدون ابتلاء به اعتیاد.

اختلالهای روانی

در اکثر موارد، همراه با اعتیاد اختلالهای دیگر روانپزشکی نیز وجود دارد. شایع ترین تشخیصها عبارتند از: افسردگی اساسی، اختلال شخصیت ضد اجتماعی، فوبی، اختلال وسواسی و اسکیزوفرنی.